

Fagområde

Fagområdets officielle betegnelse

Hoved- og Halskirurgi

Baggrund

Hoved- og halskirurgi er et fagområde, der er igennem de seneste årtier har været i en fortsat udvikling med introduktion af nye operationsteknikker, parallelt med at indikationerne for hoved- og halskirurgi er udvidet i takt med de forbedrede resultater. I flere vestlige lande er hoved- og halskirurgi en selvstændigt speciale med afsæt i otorhinolaryngologien. I Danmark har man ikke ønsket grenspecialer og hoved- og halskirurgi hører under øre-, næse-, halsspecialet. Diagnostikken af maligne lidelser på hoved og hals samt den benigne hoved- og halskirurgi beherskes på landets øre-, næse- og halskirurgiske afdelinger. Placeringen af disse funktioner fremgår af Sundhedsstyrelsens specialevejledning. På flere af afdelingerne foretages tillige den benigne thyreoideakirurgi samt parathyreoideakirurgi. Ansigtets og halsens traumatologi, inflammationer og malformationer tilhører også fagområdet, hoved- og halskirurgi. Afhængig af kompleksiteten varetages behandlingen på de funktionsbærende øre-, næse- og halsenheder eller på landets fem universitetscentre, hvor der er etableret flerdisciplinære teams. Den kirurgiske behandling af maligne sygdomme på hoved og hals, herunder operationer for maligne thyreoideasygdomme, finder sted på fagets fem universitetsafdelinger. Øre-, næse-, halslæger med særlig interesse for dette felt har i 1994 dannet Dansk Hoved- Halskirurgisk Selskab (DHHKS – se www.dhhks.dk), som er et videnskabeligt selskab under Dansk Selskab for Otolaryngologi - Hoved- og Halskirurgi.(DSO-HH).

Afgrænsning eller definition

Det hoved- og halskirurgiske fagområde omfatter diagnostik, kirurgisk behandling, kontrol, rehabilitering og opfølgning af benigne og maligne lidelser i ører, næse, bihuler, mundhule, spytkirtler, svælg, strube og halsens bløddele inklusive glandula thyreoidea og parathyreoidea foruden visse lidelser i oesophagus og trachea. Ansigtets og halsens traumatologi, inflammationer og malformationer tilhører også fagområdet. Indenfor behandlingen af maligne lidelser ledsages aktiviteten af en omfattende national registrering med ledsagende forskningsprojekter (DMCG; The Danish Head and Neck Cancer Study Group, DAHANCA). Der er tillige oprettet en database for den benigne del af thyreoideakirurgien og parathyreoideakirurgien.

Begrundelse

Der diagnosticeres i Danmark årligt ca. 1.150 nye maligne lidelser i øre-, næse-, halsområdet. Behandlingen af disse sygdomme foretages i et ligeværdigt og tæt samarbejde med onkologerne på landets universitetsafdelin-

ger. Retningslinjerne for behandlingen fastlægges i det tværfaglige videnskabelige selskab, Dansk Selskab for Hoved og Halskologi. Den kirurgiske del af behandlingen har en fremtrædende plads. Såfremt kirurgi skønnes at indebære mulighed for radikalitet og acceptabel morbiditet har denne ofte første prioritet. Den kirurgiske behandling af maligne sygdomme på hoved og hals stiller stigende krav om tilstedeværelsen af særligt teknisk udstyr og kompetencer til betjening heraf. Da denne behandling samtidig ofte er særdeles krævende og kravene til rekonstruktion, herunder brug af diverse transplantationsteknikker, har en centralisering af cancerkirurgien på de fem omtalte universitetscentre, været af afgørende betydning for de opnåede fremskridt herhjemme. Vore resultater er generelt set på et højt internationalt niveau. I overensstemmelse hermed har den konsekvente centralisering og styring af behandling jævnfør DAHANCA-projekterne, ført til en værdifuld viden og erfaring, som på flere områder gradvis har medført en markant forbedring af prognosen for disse ofte meget alvorlige sygdomme.

Organisatorisk og strukturel placering

Fagområdet varetages som det væsentligste arbejdsområde på landets øre-, næse-, halsafdelinger. På universitetsafdelingerne dominerer den kirurgiske behandling af maligne sygdomme på hoved og hals. Antallet af maligne sygdomme i området er i fortsat stigning, så et behov for øget aktivitet på alle landets funktionsbærende øre-, næse-, halsafdelinger må forventes. Kirurgi for maligne thyreoidealidelser og over halvdelen af den benigne thyreoideakirurgi, samt parathyreoideakirurgi foregår i dag ved landets øre-, næse-, halsafdelinger og omfanget af dette forventes også øget. Fagområdet foregår i en tæt kontakt med de onkologiske afdelinger. Det er desuden nødvendigt med et velfungerende flerdisciplinært samarbejde med plastikkirurger, hospitalstandlæger, neurokirurger, endokrinologer, oftalmologer, pædiatere, patologer, radiologer, kliniske fysiologer, anæstesiologer, genetikere samt protese-teknikere.

Lægelig kompetence –

Supplerende teoretisk uddannelse

Grundlaget for kompetencen er en speciallægeuddannelse i oto-rhinolaryngologi, hvor viden om benigne og maligne lidelsers årsager, epidemiologi og forløb erhverves. Desuden skal de kliniske færdigheder og viden om de anatomiske forhold i relation til operation for de almindelige, ikke-maligne lidelser i området erhverves, som led i den almindelige uddannelse til speciallæge.

Idet den teoretiske viden om thyreoidealidelser og parathyreoidealidelser skal beherskes som led i speciallægeuddannelsen kræves der for at kunne varetage den kirurgiske behandling af de benigne thyreoidealidelser og parathyreoidealidelser træning i de tekniske færdigheder.

Hidtil har der ikke været en formaliseret uddannelse i kirurgi af maligne hoved og halslidelser, idet denne har foregået ved konventionel mesterlære af udvalgte speciallæger på de fem universitetsafdelinger.

Der etableres nu vejledende retningslinjer, efter opnåelse af speciallægeuddannelsen, med henblik på at opnå speciel kompetence i relation til den kirurgiske behandling af maligne lidelser på hoved og hals. Uddannelsen indebærer som minimum 24 måneders kirurgisk oplæring på et af landets universitetscentre ved det onkologiske team på øre-, næse-, halsafdelingerne efter afsluttet speciallægeuddannelse. En fordybelse indenfor fagområdet i form af deltagelse i forskning og formidling vil også være påkrævet for at sikre den fortsatte udvikling af fagområdet.

Fagområdeuddannelsen vil være grundlag for ansættelse som overlæge med ansvar for kirurgisk behandling af maligne lidelser i hoved-halsområdet. Avancerede traumer, inflammationer og malformationer i ansigt og på hals hører også under dette fagområde. De vejledende retningslinjer for uddannelse er i overensstemmelse med UEMS program for uddannelse af Head and Neck surgeons. <http://www.orluems.com>.

Internationale forhold Fagområdets eksistens og organisering i andre lande Der er forskelle internationalt på organisationen af fagområdet. Fagområdeuddannelsen ønskes på niveau med såkaldte "fellowships" i "Head and Neck Surgery", som indenfor EU bl.a. er etableret med succes i England.

Supplerende uddannelsesvejledning.

<http://www.DHHKS.dk>. <http://www.orluems.com>.

Fagområdebeskrivelsen er udarbejdet af Lægevidenskabelige selskaber involveret i udarbejdelse af fagområdebeskrivelsen

Dansk Selskab for Otolaryngologi - Hoved- og Halskirurgi

Dansk Hoved- Hals - Kirurgisk Selskab. Oktober 2010